

Educar per la pau

Heus aquí el segon volum d'una col·lecció que camina lenta, però amb decisió: els "Llibres del Cocodril". Aquests àlbums il·lustrats que combinen colors i valors són una proposta arriscada, necessària i educativa, especialment valuosa per a pares, mestres i xiquets.

COCODRILA COCOPAU, UNA HISTÒRIA FORADADA

JORDI GARCIA VILAR

IL·LUSTRACIONS DE CÈSAR BARCELÓ FRANCÉS

I JORDI GARCIA VILAR

COL·L. "LLIBRES DEL COCODRIL", 2. 45 PÀGS.

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2004

Com explicar des d'un vessant crític la violència, la pobresa i les guerres als més menuts? Per ajudar, en part, a resoldre aquesta pregunta tan difícil de respondre, l'editorial Denes ha publicat recentment aquest llibre il·lustrat i compromès amb la pau.

Sorgit del treball a l'escola, amb motiu de la celebració del "Dia per la Pau" —com explica el seu autor i també il·lustrador, Jordi Garcia Vilar— es tracta d'un llibre confeccionat a partir de molts granets d'arena. Els més grossos són els d'en Jordi Vilar i el de Cèsar Barceló. El primer, un mestre de mestres, dedicat a ensenyar a futurs ensenyants com educar els xiquets més menuts; i el segon, un jove llicenciat en Belles Arts que s'estrena amb aquest text com a il·lustrador i que, tot interpretant el

missatge a través d'elements visuals, ha fet possible la creació d'un llibre d'avantguarda. Després, i no per això menys decisius, estan els granets dels professionals de Denes que han impulsat el projecte i que li han donat forma material de llibre, i quin llibre! Tant és així, que li va valer en 2004 el premi que atorga la Generalitat Valenciana al Llibre en Valencià millor il·lustrat.

Cocodrila Cocopau, una història foradada és un llibre on la urgència del missatge —explicar als més menuts perquè s'ocasionen els conflictes bèl·lics— pren forma a través de l'expressió facial i corporal dels dibuixos dels seus personatges, dels colors, de la disposició dels elements emprats i d'un fum d'elements gràfics que hi conté.

Sens dubte, aquest és un volum peculiar, cridaner, una mena de *collage* en què cada pàgina amaga una sorpresa, un joc divertit que naix de la harmonia entre la disposició de les il·lustracions i el ritme dels textos.

La història que conta és reveladora. Estovat dins d'un estany i amb la panxa a l'aire, la notícia de la guerra li arriba a Cocollibre a través de fulls de diari voladors. Després d'haver-los llegit amb uns ullots ben oberts, de

sobte, a través d'un viatge en la màquina del temps —la memòria— recorda quan la seua “cocioiaia” li explicava “per què hi ha guerres”.

Contada amb tendresa i mitjançant “la teoria dels forats”, els autors creen en aquesta historieta explicacions juganeres i didàctiques a l'origen de les confrontacions bèl·liques. A més, utilitzen combinacions de paraules, conceptes i formes que s'interpreten mútuament.

Pel que fa a l'estètica del llibre, millor impossible: un aire pop i modern omple algunes de les seues pàgines amb fúcsia, taronja i violeta, però si hi ha alguns colors que predominen són, d'una banda, el verd dels cocodrils i, de l'altra, les tonalitats fosques dels aires tèrbols i confusos de la guerra, aquells que el nostre “Cocollibre” vol “fer caure i soterrar en un forat secret”.

Dedicat a les “víctimes més innocents de la violència” —els xiquets i xiquetes— i a les dones, “estrategues silencioses i constants dels valors més importants del viure”, aquest és un treball excel·lent, fruit d'un equip immillorable de professors, mestres, il·lustradors, dissenyadors i editors.

Lourdes Toledo

Dues històries desaprofitades

El milionari (en pessetes) premi Ciutat de Burriana (sic) s'estrena amb aquestes dues obres ben diferents. Un més que veterà i prolífic Joan Pla i el jove Francesc Mompó publiquen dues novel·les que estan a les antípodes l'una de l'altra, en més d'un sentit.

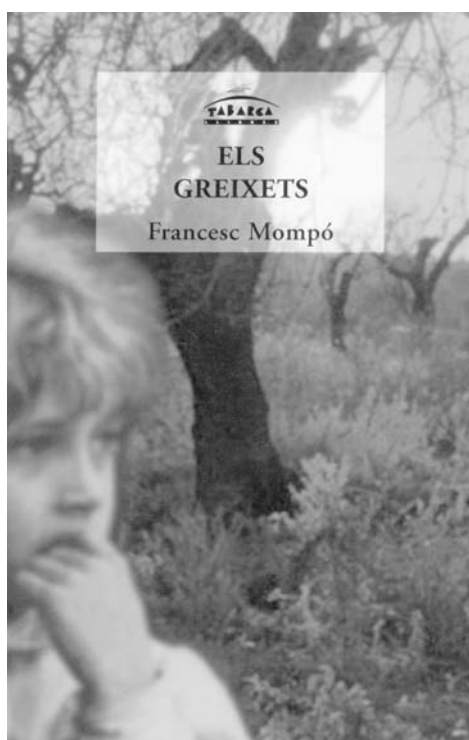
EL CANT DE L'ÚLTIM ROSSINYOL

JOAN PLA

PREMI CIUTAT DE BURRIANA 2005.

COL·L. "TABARCA NARRATIVA", 45. 144 PÀGS.

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2005

ELS GREIXETS

FRANCESC MOMPÓ

FINALISTA PREMI CIUTAT DE BURRIANA 2005

COL·L. "TABARCA JUVENIL", 18. 147 PÀGS.

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2005

El cant de l'últim rossinyol és la història d'un triangle amorós entre tres joves Toni, Carles i Mercé que se'ns anuncia des del començament que acabarà en tragèdia. Una tragèdia sí que és, sens dubte. Amb un llenguatge exempt de tot intent de fer literatura se'ns narra l'atracció fatal de Mercé, estudiant de dret i nòvia de Toni, estudiant de medicina, per Carles, un exboxador que apareix en una festa amb Empar, una amiga de Mercé a la qual no li fa gens de gràcia que aquest Carles s'apassione per la seua amiga més que per ella mateixa. Per no dir Toni, que el pobre es queda mirant com la seua nòvia flirteja amb l'esportista sense que pugua dir ni fer res. El to de xafardeig d'escala continua amb la relació a tres de Mercé amb el tal Toni i els seus intents, de Toni, per recuperar-la. Si la història és insulsa i falta d'atractiu per la seua absoluta linealitat i obvietat, la prosa li fa joc amb una linealitat més intensa encara que la de la història i que no pot excusar-se amb el públic destinatari ni amb pretensions de senzillesa ja que resulta tremendament monòtona. No és aquest el Joan Pla del qual han gaudit milers de joves valencians de diferents generacions, ni tampoc es mereix la completa falta de cura de la correctora, si és que hi ha intervingut, ni de l'editor: errors de

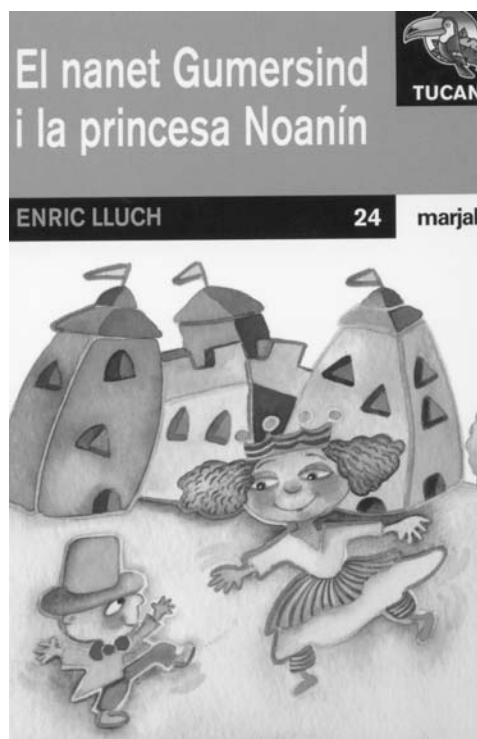
concordança, faltes de sintaxi, errors també en el desenvolupament de la trama...

Els greixets es troba en l'angle oposat, ja que si l'anterior llibre peca de falta d'ambició, aquest en peca d'abús. *Els greixets* conta la història dels ésser llegendaris, amb què s'amenaça els xiquets des de temps immemorial, que xuplen el greix dels infants incauts que cauen en les seues urpes. Mompó traça sobre aquesta llegenda una novel·la d'inspiració gòtica, ambientada a la Vall d'Albaida, cosa que té el seu mèrit i que, a més, està ben aconseguida. També l'ambient de continua sospita i temor podria enganxar el lector. Podria si no hi haguera un desequilibri entre la prosa que utilitza, el lector model i la història que conta. És a dir, una història sobre els greixets, protagonitzada per xiquets, difícilment podrà captar un públic adult. El lector, per tal de fruit d'un relat de terror, ha d'enfrontar-se amb una redacció a voltes críptica i, altres, amb errors fruit de l'ambició de la qual parlàvem adés —però, i la correcció? A més, no sap a què atindre's amb el to general de la novel·la que és, des del nostre punt de vista, un desencert. En conjunt, dues històries desaprovechades i publicades en una edició molt poc acurada.

Xavier Mínguez

Trencar tòpics des de menuts

Amb la naturalitat, tendresa i humor que el caracteritzen, Enric Lluç, un dels autors més estimats i valorats en el panorama de la literatura infantil, torna a demostrar el seu talent en aquesta xicoteta joia per als més menuts, protagonitzat pel nanet Gumersind i la princesa Noanín.

EL NANET GUMERSIND I LA PRINCESA NOANÍN

ENRIC LLUÇ

COL·L. "TUCAN", 24. 120 PÀGS.

MARJAL-GRUP EDEBÉ, MISLATA, 2005

Fidel a l'estil que el caracteritza, Lluç ha triat els noms més originals i estrambòtics per a personatges i llocs d'aquest conte. Gúmer és un xiquet que naix en un circ, amb la particularitat que és nanet, i queda orfe des de ben menut. Naonín, en canvi, és la princesa del regne, i està sobreprotegida pels seus pares. Aquests dos personatges tan diferents estan destinats a trobar-se: la princesa tot el dia tancada dins del castell, sense nens amb qui jugar, se sentirà atreta per la publicitat del Circ Polaris, on treballa en Gúmer fent de presentador de les actuacions. Remou cel i terra per tal que els pares la deixen anar i, a partir d'aquesta trobada, la princesa coneix en Gúmer i es desencadenen els esdeveniments. Els reis, tossuts, no permetran que cadascú faça el que vol, només perquè la força dels costums no permet que un príncep treballi al circ

o que una princesa no pugui tocar la bateria quan, de fet, les vocacions professionals dels propis reis també han estat ignorades. Gúmer i la princesa Naonín hauran de fer comprendre aquesta injustícia als reis per tal de poder fer el que volen: estar junts.

Enric Lluch és un mestre de la literatura infantil, literatura que no sempre està tan reconeguda com hauria de ser-ho. Pàgina rere pàgina, l'autor d'Algemesí explica amb una tendresa, naturalitat i simpatia absolutes la història del nanet i la princesa, i conclou el conte amb una lliçó de tolerància respecte a les voluntats dels altres quasi sense adonar-nos-en. Gúmer i la princesa Naonín és una molt bona història, divertida a estones, tendra en altres, i un poquet trista en ocasions, que pot fer rajar llàgrimes de riure i de pena fins i tot als adults.

Les il·lustracions de Mercè Arànega són tan delicioses com la pròpia història, i l'únic retret que li podria fer al conte és no estar publicat en una edició més gran, amb tapes dures i il·lustracions més amples. Però de ben segur que en aquesta edició rústica tots els xiquets disfrutaran de la història i s'apassionaran amb els personatges.

Es tracta, en definitiva, d'una història de prínceps i princeses ben poc usual,

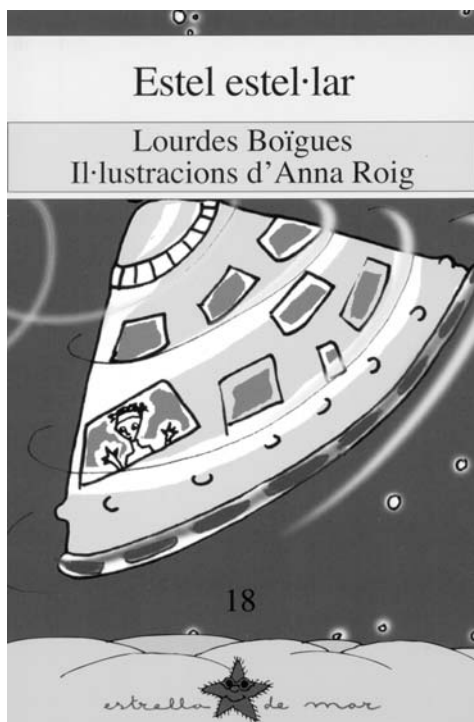
ambientada en l'actualitat i situada en un dels països imaginaris de l'originalment de Lluch, entretinguda i divertida de llegir, i agradable de mirar.

Marta Insa

Històries per a estimar la diferència

Una vegada més, i per fortuna, Edicions del Bullent deixa palés que les històries per a infants amb missatge, contades, a més, amb gràcia i amb il·lustracions divertides i de qualitat, funcionen. Aquí ningú no s'avorreix i tots aprenen a mirar el món amb menys prejudicis.

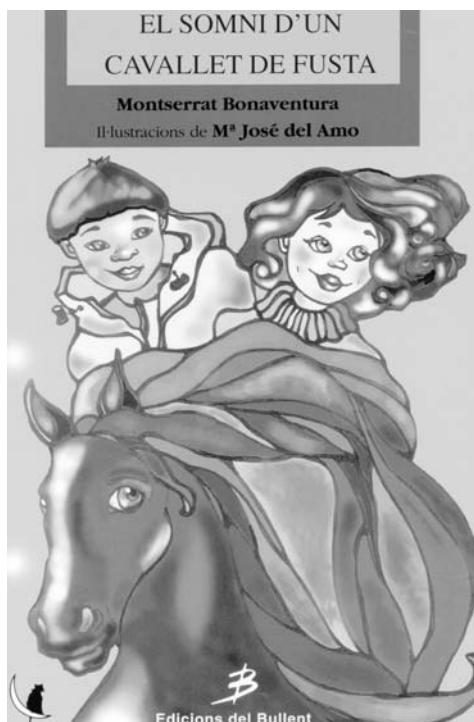
ESTEL ESTEL·LAR

LOURDES BOÏGUES

IL·LUSTRACIONS D'ANNA ROIG

COL·L. "ESTRELLA DE MAR". 18. 86 PÀGS.

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2005

EL SOMNI D'UN CAVALLET DE FUSTA

MONTSERRAT BONAVENTURA

IL·LUSTRACIONS DE Mª JOSÉ DEL AMO

COL·L. "ELS LLIBRES DEL GAT EN LA LLUNA". 95 PÀGS.

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2005

Distingit amb el XIV Premi Carmesina, *El somni d'un cavallet de fusta* és un relat aglutinador de somnis. D'una banda, hi ha el desig d'un cavallet de cartró. El joguet voldria “jugar amb un xiquet o una xiqueta i córrer junts molt de pressa, al galop, sense que res no els aturés”. D'altra, el de l'Oixt, un xiquet de nou anys que va abandonar el seu país ara fa tres per venir a viure a València i que veu com els seus records d'infantesa s'esborren a mesura que passa el temps.

Un dia, mentre la professora els explica què són les arrels culturals, l'Oixt se n'adona que ha oblidat per complet el seu passat. Un tel espés i dens cobreix l'evocació d'una infantesa que l'ha acompanyat fins fa ben poc, un tresor estimat que ara vol compartir amb els companys d'escola i els amics, i no sap com.

L'atzar fa que un matí —quan quasi havien perdut les esperances— el cavallet i l'Oixt es troben en un racó abandonat i inicien junts un viatge inoblidable del qual tornaran contents i canviats.

Amb el suport d'unes metàfores creatives, —il·lustrades per Mª José del Amo amb efectisme— Montserrat Bonaventura ha volgut transmetre uns missatges claus per als xiquets i xiquetes d'avui: lluitar contra l'oblit dels nostres orígens i aprendre a viure, des de i amb la diferència, com una font d'enriquiment

personal i col·lectiu i, sobretot, creure en els somnis.

I precisament de diferències tracta l'altre llibre que aquí ressenyem, *Estel estel·lar*. En les seues pàgines l'Estel, una xiqueta d'onze anys, s'adona que no comportar-se com la resta dels seus companys d'escola i no viure al si d'una família tradicional no suposa cap obstacle en la vida, “ser diferent —pensa Estel— no és tan dolent com pensava”, a més, pot arribar a ser ben divertit.

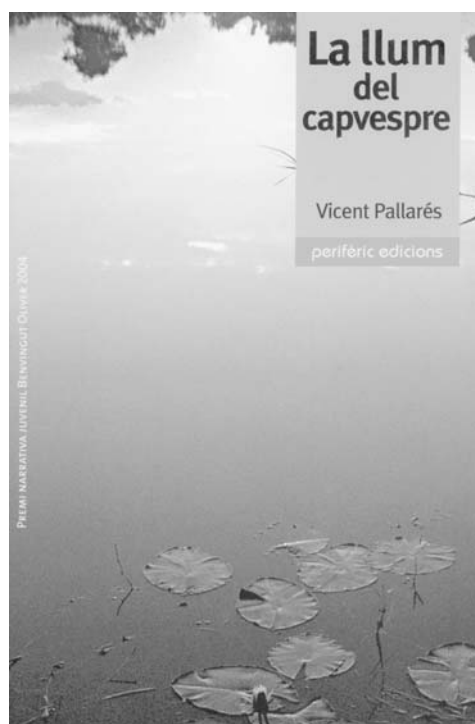
És aquest un retrat de família que s'allunya de la imatge tradicional que en tenim. Un relat construït de petites coses del dia a dia —companys d'escola que es fan la guitza o germans que juguen a no deixar-se en pau— si bé els grans moments de la vida, com ara l'adolescència o el primer amor, prenen un protagonisme especial.

Tot plegat, aquesta és una família peculiar: a la mare no li agrada cuinar i de rebot els nens mengen pizzes i hamburgueses a dojo. La cosa, però, durarà poc perquè diu que “ha decidit millorar els seus dots de mare”... Mentrestant, la seua filla, l'Estel, s'apropa al món d'on ha vingut a través d'un telescopi. Com? Per saber-ho caldrà anar més enllà i llançar-se a la lectura estel·lar d'aquesta història divertida, contada i il·lustrada amb humor i tendresa.

Lourdes Toledo

Tornar a començar

Malgrat el que ens puga fer semblar el títol i la portada, l'obra *La llum del capvespre* no és cap llibre de reflexions budistes. I si ens adonem que l'autor és Vicent Pallarés, podem estar segurs que no tractarà d'abstinència i platonisme, sinó tot el contrari.

LA LLUM DEL CAPVESPRE

VICENT PALLARÉS

PREMI NARRATIVA JUVENIL "BENVINGUT OLIVER" 2004.

COL·LECCIÓ NARRATIVA 7. 144 PÀGS.

PERIFÈRIC EDICIONS, 2005, CATARROJA

De Perifèric Edicions ens arriba aquesta novel·la juvenil escrita per l'autor més eròtic del grup de Castelló, així com un dels més prolífics del panorama valencià. *La llum del capvespre*, guanyadora del Premi Narrativa Juvenil "Benvingut Oliver" 2004, explica la història de Cristina, una jove de 15 anys més aviat bleada que s'espavila quan els seus pares decideixen passar una setmaneta de viatge per recuperar l'equilibri interior. L'adolescent es quedarà una setmana en companyia de l'avi i de la gossa. Just el dia en què avi i néta comencen uns dies de tranquil·litat i complicitat, lluny de les excentricitats paternes, l'avi de Cristina serà ingressat a l'hospital. Aquest fet porta a la Cristina a fer un descobriment: l'avi té novia! Si en un principi no s'ho pren massa bé, posteriorment reflexionarà sobre l'amor,

el sexe i l'amistat, al llarg d'una setmana inacabable per a ella on sobreviurà a una sèrie de maldecaps que, segons ella, no havia patit mai anteriorment.

L'estructura de la narració és correcta, i la història està ben escrita, com ens té acostumats l'autor, però hi ha alguns elements en la vida de Gabi que no acaben de quallar; en primer lloc, "els negocis" a què constantment es refereix acaben sent bastant decebedors, no poden aportar tant volum de negoci com se suposa que té, ni justifica en cap cas la necessitat d'anar amunt i avall tan veloçment amb el cotxe. En tot cas, la caracterització dels personatges —que acostuma a ser l'element més complicat de fer en aquest tipus de novel·la per a joves—, malgrat ser tòpics alguns d'ells, està ben aconseguida, sobretot per la quantitat de diàlegs.

En general es tracta d'una història reeixida, que molt probablement agradarà a la majoria dels adolescents perquè el llenguatge juvenil és encertat, hi ha personatges divertits i situacions entretingudes. A més a més, la temàtica que tracta és poc usual en aquest tipus de literatura, i pot fer reflexionar als més joves respecte la seua relació amb els pares, amb els avis, i amb els pervertits sexuals.

Marta Insa

Màgia, història i amistat

Gemma Pasqual ens fa viatjar a tres moments de la història del nostre país, on els protagonistes esdevinguts fantasmes, Guillem i Aitana —màgia en el món dels morts— hauran de realitzar amb èxit unes proves difícils si volen recuperar els seus cossos.

LA MÀGIA DEL TEMPS

GEMMA PASQUAL I ESCRIVÀ

IL·LUSTRACIONS D'ANA ZURITA. 126 PÀGS.

VORAMAR / SANTILLANA, PICANYA, 2005

La capacitat creativa de Gemma Pasqual és inesgotable. Des d'aquell *Una setmana tirant de rock*, que no ha parat de publicar llibres cada any. Té ben clar per a qui vol escriure i què vol transmetre: s'adreça als nostres adolescents per despertar-los la curiositat pel món que els envolta i que de vegades no saben interpretar, per mobilitzar-los a l'acció davant les injustícies, per intentar canviar, ara que encara som a temps, un món desastrós que algun dia heretaran.

La literatura de Gemma Pasqual parteix del compromís amb el seu poble, amb la seua llengua i amb la justícia social. Trets que esdevenen una constant en la seua producció novel·lística. Els personatges dels seus llibres —que solen ser xiques adolescents— són valencians que s'enfronten a dures realitats (el

feixisme, la dictadura xilena, la lluita contra la globalització capitalista o la repressió franquista) i hi van descobrir el valor de la solidaritat i de l'amor com a eines per canviar aquesta realitat injusta. Gemma Pasqual manté una lluita particular contra l'oblit de la memòria històrica en cada un dels llibres que ha publicat.

Tot i que molts d'aquests temes poden ser esquerps per als joves, la traça narrativa de l'autora i l'estil directe, àgil, i alhora senzill, els converteix en captivadors. A més, té una cura extraordinària en l'ús del llenguatge, farcit de frases fetes, expressions i girs ben nostrats, per tal de transmetre als joves lectors la nostra riquesa lingüística.

La màgia del temps, no defuig d'aquestes característiques. Malgrat la presència d'allò fantàstic que enbolcalla tota l'acció —els protagonistes són fantasmes— l'amor, l'amistat, la solidaritat, etc., constitueixen una xarxa de complicitats a la recerca d'un fi: recuperar el cos perdut.

Màgia i temps són els dos eixos d'aquesta novel·la. De la part màgica ja n'hem parlat. Quant al temps, la recuperació del cos dels nostres fantasmes només es podrà dur a terme si, viatjant en el temps, ajuden una sèrie de personatges a canviar el seu destí fatal fruit

d'un "error" de la mort. Hi farem, doncs, una breu estada en tres moments històrics que han colpit el nostre país: l'ocupació de Menorca el 1558, l'atemptat anarquista al Liceu barceloní el 1893, i la pantanada de 1982 a Alzira. I per què són fantasmes el Guillem i l'Aitana, els nostres protagonistes? I qui els envia a realitzar aquestes missions? I com podran canviar el destí d'aquests personatges? I com tornen a recuperar el seu cos? Tot això és la Gemma qui ens ho explicarà molt millor.

Marc Candela

En el interior del poema

Escribir poesía para niños, es entrar a formar parte de un mundo tan especial y tan lejano para nosotros, que casi no recordamos cómo alcanzar ese don que nos permita observar las cosas que nos rodean con ojos de niños, con intenciones de niño, con preguntas de niño.

POESÍA PARA GORRIONES

JUAN RAMÓN BARAT

IL·LUSTRACIONS DE DANI BARAT

67 PÀGS.

UMA EDITORES, VALENCIA, 2005

Escribir poesía dedicada a los más pequeños es un excelente método para acercarse al mundo de los niños, indagar en su mente, utilizar incluso sus propias imágenes y palabras. Así debió entenderlo Juan Ramón Barat, al escribir el libro que lleva por título *Poesía para gorriones*.

Juan Ramón Barat, nacido en Borbotó en 1959, es licenciado en Filología Clásica e Hispánica, y ejerce su profesión de profesor de lengua castellana y literatura en el Instituto “Ibáñez Martín” de Lorca (Murcia). Es autor de varios libros, tanto de poesía como de narrativa, y ha obtenido importantes premios, como son por ejemplo: “José Agustín Goytisolo” (Barcelona, 2001), “Ciudad de Torrevieja” (Alicante, 2002), “Leonor” (Soria, 2002) y “Ateneo Jovellanos” (Gijón, 2004).

El autor, tal vez asesorado por sus propios hijos, Dani y Ángel, ha escrito un poemario adentrándose en el mundo que un día —más o menos lejano— nos perteneció, y que ahora, la mayoría de las veces, ni siquiera recordamos que existe. A través de 36 poemas, Barat ha ido desentrañando los misterios de la vida y de los elementos naturales que, en ocasiones, identifica con el yo poético. El primer poema de la serie es el que da título al libro. Se trata de un poema que está formado por cuatro estrofas, y cada una de ellas por cuatro versos. Si leemos el primer verso de cada una de las estrofas (“Poesía para gorriones”/“Poesía para las rosas”/“Poesía para la luz”/“Poesía para los niños”), tal vez, llegaremos a la conclusión de que, en este caso concreto, la poesía tiene un fin, y este es que los niños aprendan a descubrir: los gorriones, las rosas y la luz.

Barat ha experimentado con gran número de rimas manteniendo un ritmo adecuado en cada momento. Utilizando un lenguaje sencillo, el poeta compone unos poemas que muy bien podrían ser cancioncillas de corro infantiles. Pero no sólo eso, el poeta lleva al niño, como si de un juego se tratara, hacia el conocimiento de la rima y sus variantes.

El poeta ha introducido poemas en forma de pareados, décimas, romances, serventesios, etc., tratando de describir las cosas tal y como las ve un niño.

Así, *Poesía para gorriones* es un libro lleno de metáforas que dan rienda suelta a la imaginación de los más pequeños, metáforas que transportan a ese lector especial a un mundo que sólo existe para él.

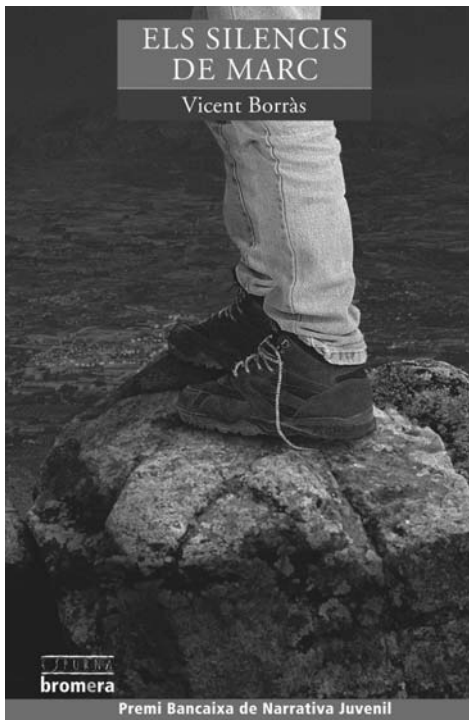
La labor del poeta es, en este caso, enseñarles a interpretar el mundo que nos rodea por medio de la escritura. Importante tarea que no debe quedar en saco roto.

Los métodos que utiliza Juan Ramón Barat, son, o deberían ser, los que más tarde el profesor, en el aula, ponga en práctica. El profesor es el encargado de desentrañar el misterio de estas rimas para lograr que el poema no pierda su ritmo interno. En definitiva, *Poesía para gorriones* es un libro para niños y también para todos aquellos que todavía conservan en su interior un ápice de sensibilidad.

M^o Teresa Espasa

L'univers adolescent

Dues novel·les amb nom propi de dos autors amb nom i cognoms de prestigi. Sierra i Borràs presenten les peripècies dels joves en dos ambients i amb un rerefons radicalment diferent: el valor de l'amistat i els embarassos no desitjats.

ELS SILENCIS DE MARC

VICENT BORRÀS

PREMI BANCAIXA DE NARRATIVA JUVENIL 2004

COL·LECCIÓ "ESPURNA", 72. 198 PÀGS.

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2005

SOLITUDS DE L'ANNA

JORDI SIERRA I FABRA

SOLITUDS DE L'ANNA

JORDI SIERRA I FABRA

COL·LECCIÓ "ESPURNA", 71

207 PÀGS.

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2005

Vicent Borràs va guanyar el Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil de 2004 amb aquesta novel·la, *Els silencis de Marc*, sobre un jove, el Marc, que enmig d'un cert desequilibri familiar ha de passar l'estiu amb sa tia en un poblet perdut a la muntanya, Penyalfort. De la ràbia inicial, es passa a un ritme quasi frenètic gràcies a les noves amistats que hi fa. L'estada es complica quan, en una excursió amb cert grau de simbolisme, troba una pistola. El major valor d'aquest llibre rau possiblement en què no tracta el lector jove com a un estúpid, i no li estalvia cap detall literari en una prosa rica, però al mateix temps àgil, molt adequada als ambients que recrea. També els sentiments dels adolescents queden retratats amb una mescla de tendresa i respecte que possiblement captivarà els lectors. Potser la història perda un poc en la mateixa trama, que es passeja per la intriga i la resolució d'enigmes i ens deixa amb les ganes d'un major aprofundiment en els personatges. Però potser només.

Jordi Sierra i Fabra, autor darrere del qual sempre cal afegir l'adjectiu de prolífic, tracta d'endinsar-se en el drama d'una jove adolescent que es queda embarassada i que mor en circumstàncies tràgiques. A *Solituds de l'Anna*, Sierra assaja un enfocament extern, el de la germana que ha de tornar d'Anglaterra a causa de la tragèdia familiar, que dota a la trama de la intriga necessària per voler conèixer els orígens i el desenvolupament de la història. Absolutament sorprenent l'escena del soterrar i el dibuix de les diferents estampes amb què es troba la germana. A pesar d'això, la narració transcorre amb un ritme massa ximple i amb una moralitat latent que s'intensifica amb els paratextos (la dedicatòria i el comentari de la contraportada). La prosa descurada que funciona a la perfecció en els primers capítols per donar el to exacte a la trobada de la mort, es fa monòtona i pesada. En tot cas, el llibre no deixa de tindre un interès evident des del punt de vista literari, encara que se'ns vulga convèncer que l'interès resideix en el tema.

Xavier Mínguez